

Sygn. akt III USK 305/21

POSTANOWIENIE

Dnia 7 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania T. K. i I. B.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J.
z udziałem Prokuratora Prokuratury Okręgowej w K.
o podstawę wymiaru składek,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 7
grudnia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się T. K. od wyroku Sądu Apelacyjnego w
[...]
z dnia 6 listopada 2020 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od T. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 kwietnia 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. umorzył postępowanie w sprawie zgłoszenia wnioskodawczyni T. K. do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek I. B. (pkt I) oraz ustalił dla wnioskodawczyni podstawę wymiaru składek na te ubezpieczenia w grudniu 2014 r. w kwocie 1.680 zł i 1.449,67 zł na ubezpieczenie zdrowotne, w styczniu 2015 r. w kwocie 0.00 zł na ubezpieczenie społeczne i 1.056,54 zł na ubezpieczenie zdrowotne oraz w lutym

2015 r. w kwocie 0,00 zł na ubezpieczenie społeczne i 100,68 zł na ubezpieczenie zdrowotne (pkt II).

Decyzja ta w zakresie pkt. II została zaskarżona przez wnioskodawczynię oraz płatnika składek.

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 26 listopada 2018 r. oddalił odwołania.

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 6 listopada 2020 r. oddalił apelacje T. K. i I. B. (pkt I), zasądając od apelujących na rzecz organu rentowego zwrot kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrok Sądu Apelacyjnego wnioskodawczyni zaskarżyła w całości. Zarzucono naruszenie przepisów postępowania, tj.: (-) art. 235² § 2 k.p.c. oraz art. 381 k.p.c. w związku z art. 473 § 1 k.p.c. - przez pominięcie na rozprawie dowodu z przesłuchania powódki oraz zainteresowanej i niewydanie w tym zakresie postanowienia oraz braku wskazania podstawy prawnej takiego rozstrzygnięcia.

Ponadto, zarzucono naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię, tj.: (-) art. 83 k.c. przez uznanie, że czynność prawna, zmiana warunków pracy i płacy dokonana umową z dnia 1 grudnia 2014 r. była czynnością prawną pozorną - błędna wykładnia polega na braku przesłanek pozorności czynności prawnej.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżąca wskazała na istotne zagadnienie prawne na kanwie art. 235² § 2 k.p.c. oraz art. 381 k.p.c. i postawiła pytanie, czy Sąd Apelacyjny, pomijając dowód na rozprawie apelacyjnej w trybie art. 381 k.p.c., stosuje art. 235² § 2 k.p.c.?

Skarżąca wyjaśniła, że art. 235² § 2 k.p.c. został dodany do Kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. (Dz.U. z 2019 r., poz. 1469), która weszła w życie w dniu 7 listopada 2019 r., wobec tego jest to przepis nowy. Zgodnie natomiast z art. 381 k.p.c. Sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynikła później. Podczas rozprawy apelacyjnej w dniu 6 listopada 2020 r. pełnomocnik złożył wniosek o uzupełniające przesłuchanie stron T. K. i I. B., a Sąd Apelacyjny pominął zgłoszony dowód. Jeśli Sąd pominął dowód, to zgodnie z art. 235² § 2 k.p.c., powinien wydać w tym przedmiocie postanowienie, w którym powinien wskazać podstawę prawną

swojego rozstrzygnięcia. Sąd Apelacyjny tego nie uczynił. Zdaniem skarżącej, okoliczności te prowadzą do następnego pytania, jeśli Sąd nie zastosował się do dyspozycji art. 235² § 2 k.p.c. to, czy konieczne jest, aby strona zgłaszała zastrzeżenia do protokołu w trybie z art. 162 k.p.c.? W tej kwestii skarżąca odwołała się do wyroku Sądu Najwyższego z 24 września 2009 r., IV CSK 185/0, wskazując, że artykuł 162 k.p.c. nie ma zastosowania w sytuacji, w której sąd pominie dowód bez wydania postanowienia oddalającego wniosek o jego przeprowadzenie.

Organ rentowy, w odpowiedzi na skargę kasacyjną, wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, a także o zasądzenie od powódki na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Istotnym zagadnieniem prawnym, na występowanie którego powołuje się skarżący, jest problem jurydyczny, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, którego wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Należy jednak podkreślić, iż nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), analogicznie jak nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 marca 2020 r., II PK 36/19, LEX nr 3034647; z dnia 12 maja 2020 r., I UK 128/19, LEX nr 3026475; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX

nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, LEX nr 2495968; z dnia 10 kwietnia 2018 r., II PK 143/17, LEX nr 2525398; z dnia 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17, LEX nr 2486162; z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114; z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Przedstawiany problem (w kontekście niewydania postanowienia oddalającego wniosek dowodowy) nie dotyczy oceny zasadności powołanego dowodu (jego znaczenia dla wyniku sprawy) czy upływu prekluzji dowodowej, natomiast odnosi się do kwestii związanej z utratą możliwości powoływania się w apelacji, skardze kasacyjnej na uchybienia procesowe z uwagi na treść art. 162 § 1 k.p.c., ponieważ z tym właśnie przepisem powiązane zostało przedstawiane zagadnienie prawne. Z przepisu tego oraz z jednolitych wypowiedzi piśmiennictwa i judykatury wynika, że skutkiem niepodniesienia przez stronę zarzutu naruszenia przepisów postępowania w sposób określony w tym przepisie jest bezpowrotna utrata tego zarzutu w dalszym toku postępowania, a więc także w postępowaniu wywołanym wniesieniem zażalenia oraz w postępowaniu apelacyjnym i kasacyjnym, chyba że chodzi o przepisy prawa procesowego, których naruszenie sąd powinien wziąć pod rozwagę z urzędu, albo że strona nie zgłosiła zastrzeżeń bez swej winy (np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2008 r., III CZP 50/08, OSNC 2009 nr 7-8, poz. 103; wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 września 1998 r., I PKN 322/98, OSNAPiUS 1999 nr 20, poz. 641; z dnia 20 sierpnia 2001 r., I PKN 580/00, OSNP 2003 nr 14, poz. 332; z dnia 5 stycznia 1999 r., III CKN 83/98, LEX nr 786358, z dnia 10 listopada 2000 r., IV CKN 1064/00, LEX nr 537045; z dnia 30 września 2004 r., IV CK 710/03, LEX nr 1620381; z dnia 10 grudnia 2004 r., III CK 90/04, OSP 2006 z. 6, poz. 69; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 237/06, Biul. SN 2006 nr 11, s. 17; z dnia 3 czerwca 2009 r., IV CSK 96/09, LEX nr 511990; z dnia 24 września 2009 r., IV CSK 185/09, OSNC-ZD 2010 nr B, poz. 65; z dnia 3 lutego 2010 r., II CSK 286/09, OSNC 2010 nr 9, poz. 125; z dnia 10 lutego 2010 r., V CSK 234/09, OSNC-ZD 2010 nr D, poz. 102; z dnia 7 marca 2012 r., II PK 159/11, OSNP 2013, nr 3-4, poz. 32).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego, w już w poprzednim stanie prawnym, wskazywano, że ograniczenie wynikające z tego przepisu (art. 162 § 1 k.p.c.) może

dotyczyć jedynie takich uchybień popełnionych przy dokonywaniu czynności procesowych przez sąd, których podjęcie zostało stronom zakomunikowane przez wydanie postanowienia lub zarządzenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010 r., II CSK 286/09, OSNC 2010 nr 9, poz. 125). W szczególności strona nie traci prawa do powoływania się w dalszym toku postępowania na uchybienie sądu polegające na pominięciu wniosku o przeprowadzenie dowodu, jeżeli sąd nie wydał postanowienia oddalającego ten wniosek (m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2009 r., IV CSK 185/09, OSNC-ZD 2010 nr 3, poz. 65, oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2008 r., III CZP 50/08, OSNC 2009 nr 7-8, poz. 103).

Zatem na tle poprzedniego stanu prawnego nie budziło wątpliwości, że prowadzenie postępowania dowodowego przed sądem drugiej instancji, choć limitowane ze względu na art. 381 k.p.c., nie zwalniało sądu od każdorazowego podjęcia decyzji procesowej o przeprowadzeniu zgłoszonego dowodu albo oddaleniu wniosku (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2018 r., II UK 165/17 LEX nr 2510200). Tak więc art. 235² § 2 k.p.c. nie stanowi istotnego *novum*, które zmieniałoby reguły postępowania dowodowego i związane z nimi konsekwencje procesowe. W rezultacie zachowało aktualność dotychczasowe orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczące wydawania negatywnych postanowień dowodowych i konsekwencji związanych z niezachowaniem tego wymagania.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono w myśl art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 98 § 1 k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265).